

ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

ІВАНЕЦЬ Іван Петрович - здобувач Київського інституту Міжнародних відносин КНУ ім. Т.Г. Шевченка

УДК 341.6

У статті аналізуються основні проблеми виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини в Україні. Окрема увага приділяється механізмам вирішення зазначених проблем та їх впровадження.

Ключові слова: застосування практики, виконання рішень Європейського суду, шляхи вирішення проблем та ін.

Постановка проблеми

Європейський суд з прав людини (далі – Суд, Європейський суд) займає особливе місце серед міжнародних судових органів, який за умов, визначених Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. (далі – Конвенція), може розглядати звернення фізичних та юридичних осіб, які скаржаться на порушення державою своїх прав. Європейський суд є одним із небагатьох міжнародних органів, у якому настільки сильно відчувається відповідальність держави перед своїми громадянами у захисті їх прав та свобод.

Таку особливість Європейський суд отримав завдяки Конвенції, на підставі якої більшість європейських держав зобов'язалися дотримуватися прав та основоположних свобод людини. Ці права гарантуються як самою Конвенцією, так і протоколами до неї, згода на обов'язковість яких надана державами-сторонами Конвенції.

Формування цілей статті

У цій статті ми маємо за мету дослідити питання щодо створення необхідних умов застосування практики Європейського суду та дослідити проблему виконання державою його рішень.

Виклад основного матеріалу

Серед держав-сторін Конвенції є і Україна, яка ратифікувала її 11 вересня 1997 року [3]. Відповідно до пункту 1 статті 46 Конвенції, сторони зобов'язуються виконувати остаточні рішення Європейського суду у будь-яких справах, у яких вони є сторонами.

До того ж, варто зазначити, що Україна є лише однією державою-сторонами Конвенції, яка прийняла спеціальний Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року - № 3477-IV [4] (далі – Закон України). Крім того, застосування цього Закону визначено відповідною Постановою Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 31 травня 2006 року - № 784 [6].

Проте, незважаючи на прийнятий Закон, в Україні все ще залишаються невирішеними проблеми як виконання рішень, так і застосування практики Суду. Якщо подивитися статистику Комітету Міністрів Ради Європи, органу, який наглядає та

контролює за виконанням рішень Європейського суду, – то 900 рішень по суті продовжують перебувати на контролі. Із них 736 рішень – «посилений контроль». Це означає, що понад 95% рішень, які прийняті щодо України, досі не виконані [16].

Збільшилася кількість звернень громадян, які вичерпали всі національні засоби захисту, до Європейського суду за захистом їх порушених прав та свобод з метою відновити порушені права та компенсувати понесені матеріальні збитки та моральну шкоду. Так, згідно зі статистикою Європейського суду та за словами Урядового уповноваженого у справах Європейського суду Н.Кульчицького, на кінець вересня 2012 року перше місце за кількістю звернень займає Росія, друге – Туреччина, третє – Італія, четверте – Румунія, п'яте – Україна. Сьогодні на розгляді в суді перебуває 10 400 скарг проти України, що становить 7,5% від загальної кількості скарг поданих до Європейського суду за 2012 рік [17].

Керуючись бажанням зрозуміти шляхи вирішення цих проблем, а зокрема, переслідуючи мету цієї статті, проблеми виконання рішень та застосування практики Суду, – можна умовно узагальнити основні причини такої ситуації та звести до такого:

- неоднозначність регулювання застосування практики Суду на законодавчому рівні;
- відсутність координації з боку органів державної, зокрема, судової влади щодо питання застосування практики Суду;
- важливість вироблення для суддів певних інструкцій з метою їхньої обізнаності щодо діяльності Суду;
- вжиття своєчасних законодавчих змін з метою уникнення проблем невиконання рішень Суду.

А тепер більш детально визначимо суть вищезазначених проблем:

Так, відповідно до Закону України виконання рішень Суду покладається на органи виконавчої влади, які забезпечують здійснення заходів індивідуального (виплата справедливої сатисфакції, повторний розгляд справи адміністративним органом тощо) та загального характеру, необхідних для належного виконання рішення Євро-

пейського суду у справі проти України та усунення недоліків системного характеру, які лежали в основі виявленого Європейським судом порушення Конвенції.

Відповідно до статті 13 Закону України заходами загального характеру є заходи, спрямовані на усунення зазначеної в рішенні Суду системної проблеми та її першопричини, зокрема шляхом:

- а) внесення змін до чинного законодавства та практики його застосування;
- б) внесення змін до адміністративної практики;
- в) забезпечення юридичної експертизи законопроектів;
- г) забезпечення професійної підготовки з питань вивчення Конвенції та практики Суду прокурорів, адвокатів, працівників правоохоронних органів, працівників імміграційних служб, інших категорій працівників, професійна діяльність яких пов'язана із правозастосуванням, а також з триманням людей в умовах позбавлення свободи;
- д) інші заходи, які визначаються – за умови нагляду з боку Комітету міністрів Ради Європи – державою-відповідачем відповідно до рішення Суду з метою забезпечення усунення недоліків системного характеру, припинення спричинених цими недоліками порушень Конвенції та забезпечення максимального відшкодування наслідків цих порушень [3].

Проте, важливим є те, щоб у процесі виконання рішення Європейського суду відбувалося не лише внесення кореспондуючих змін в законодавство, але і закріплення цього на практиці.

Під час підготовки цього Закону не було упущено, що втілення цих положень можливе за умови використання практики Суду, яка, що найважливіше, визнана згідно зі ст.17 Закону в якості джерела права [3]. Проте, варто зазначити, що в реальності застосування цього джерела права національними судами виявляється проблемою, навіть за умови відповідних спроб її вирішення.

Тут в якості прикладу доцільно згадати інформаційний лист Вищого Господарського суду від 24 липня 2008 року [14], яким встановлено, що господарським судам у

здійсненні судочинства зі справ, віднесених до їх підвідомчості, слід застосовувати судові рішення та ухвали Суду з будь-якої справи, що перебувала в його провадженні. Також господарським судам слід брати до уваги і попередню практику Суду, якою він може керуватися при винесенні рішень та тлумачення Конвенції і протоколів до неї [15]. Але навіть і при наявності відповідних роз'яснень та законодавства посилаючись на практику Суду українськими судами – подія, яка ніяк не може відбутися.

Особливої уваги заслуговує прийняття нового Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підстав перегляду судових рішень» від 11 лютого 2010 року [5], яким доповнено положення, що «встановлення міжнародною судовою інстанцією, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань» при вирішенні справи судом є підставою для перегляду судових рішень. Цей закон вніс зазначені зміни до Кримінально-процесуального (ст.4004), Господарсько-процесуального (ст.111-15), Цивільно-процесуального кодексів (ст.354) та Кодексу про адміністративне судочинство (ст.237).

Крім того, вперше рішення Європейського Суду при порушенні Україною міжнародних зобов'язань за Конвенцією стане підставою для перегляду у виключному порядку судових рішень по кримінальних справах. Процедуру подання клопотання про перегляд рішення з зазначеної підстави визначено у ст. 4009 Кримінально-процесуального кодексу, де періодом такого подання встановлено один місяць з дня сповіщення про набрання рішення міжнародної судової установи статусу остаточно.

Фактично внесення вищезазначених змін є результатом приведення до відповідності зазначених процесуальних законів зі ст.46 Конвенції [1]. Мова йде про те, що до цього часу, через невдале формулювання в цих процесуальних законах, Верховний Суд відмовляв у перегляді справ за виключними обставинами на підставі рішень Європейського Суду і порушене право людини так і залишалось незахищеним.

Проте, Конституційний Суд України своїм рішенням щодо тлумачення ст.125 та ст.129 Конституції України [12] визначив конституційний статус Верховного Суду як такий, що не передбачає надання йому повноважень суду касаційної інстанції по відношенню до рішень вищих спеціалізованих судів, які реалізують повноваження касаційної інстанції. І, на жаль, цим рішенням поставлено під загрозу можливість перегляду судових рішень, у разі порушення міжнародних зобов'язань.

Ці зобов'язання чітко визначені в Конвенції та протоколах до неї. Якщо ж зазначити конкретно про зобов'язання в процесі виконання рішень, то вони згідно з положеннями ст. 41 Конвенції є такими: по-перше, це обов'язок держави-відповідача сплатити заявникові справедливую сатисфакцію. Суд, який визнав факт порушення, передбачає у своєму судовому рішенні справедливую сатисфакцію особі, яка стала жертвою такого порушення. По-друге, зобов'язання держави, що порушила Конвенцію, може полягати в обов'язку вжити індивідуальних заходів на користь заявника з метою припинення протиправної дії або виправлення наслідків протиправного акту (*restitutio in integrum*). По-третє, судові рішення може містити зобов'язання держави-відповідача вжити заходів з метою запобігання виникненню подібних порушень у майбутньому [1].

Крім того, на теоретичному рівні та доктринально було вироблено певні принципи, пов'язані з виконанням рішень та використанням практики Європейського Суду, які наводяться далі. Так, є принцип наявності мінімальних гарантій, який полягає в тому, що права і свободи людини, які зафіксовані в Конвенції, зобов'язують кожну державу гарантувати мінімум таких прав і свобод. Також існує принцип так званої ієрархічної обмеженості прав і свобод, який пов'язаний з певною ієрархією прав і свобод людини залежно від необхідності їх обмеження. Серед важливих принципів імплементації положень Конвенції у національну систему права є принцип лімітованої позитивності обов'язків держави. За загальним принципом, держава – учасниця

Конвенції має утримуватися від втручання в певні сфери суспільного життя [11].

Говорячи про питання застосування практики Європейського Суду конституційними судами, то в багатьох країнах вже існує добре вироблений та напрацьований механізм. Так, за рішенням Конституційного Суду Іспанії «прецедентна практика Європейського суду є критерієм тлумачення конституційних норм, які захищають основні права осіб». У своєму рішенні конституційний суд постановив, що прецеденти Європейського суду мають пряму дію у правовій системі Іспанії [9].

Слід також згадати і про «запобіжний» вплив прецедентного права Європейського суду ще під час розгляду справи, що було продемонстровано в Ухвалі Конституційного Суду України від 10 вересня 2003 р.[13].

Той факт, що національні правові системи майже всіх європейських держав визнали пряму дію рішень Європейського суду з прав людини, є унікальним явищем. Доволі часто в інших державах Європи не законодавці (оскільки проведення законопроекту через парламент вимагає часу), а найвищі судові органи, Верховні чи Конституційні суди, відіграють основну роль в усуненні причин, які призвели до порушення прав людини у конкретній ситуації, яка згодом стала предметом рішення Європейського суду з прав людини [7].

Тобто національні суди відіграють провідну роль у запобіганні подальшим порушенням Конвенції, а для ситуації в Україні, то чи не найважливішу роль тут відіграють вищі суди, оскільки в питаннях застосування практики Європейського Суду суди загальної юрисдикції не проявляють жодної активності. Нам відоме лише одне рішення Миколаївського апеляційного суду [10], де 7 червня 2000 р. була прийнята ухвала судової колегії в цивільних справах, коли було застосоване прецедентне право Європейського суду з прав людини (правова позиція по справі Лінгенс).

Однією з причин, що є наслідком проблеми використання практики Європейського Суду, як нам також стає зрозумілим, – це обізнаність суддів щодо існування та діяльності такої міжнародної судової уста-

нови, як Європейський Суд.

Свого часу Генеральний директорат з прав людини Ради Європи (далі – Генеральний директорат) в резолюції від 21.03.2003 р. вимагав від України вжиття заходів, що впливали із рішення Суду по справі «Совтрансавто-холдинг проти України» [18], де, зокрема, піднімалось питання обізнаності суддів. Було, наприклад, рекомендовано прийняти в Україні документ для розповсюдження серед судових та адміністративних органів на державному та регіональному рівнях, у якому зазначалися б факти, які були встановлені судом; а також вказівка на те, що незалежність судів має поважатися на всіх рівнях, і будь-яка спроба втручання у процес судочинства є незаконною й такою, що не відповідає ані Конституції України, ані Конвенції.

Було визнано необхідним суттєве підвищення рівня поінформованості про порушені в судовому рішенні питання, що стосуються України; запропоноване значне поширення висновків суду в доступній формі по всій країні і, зокрема, запропоновано довести ці висновки до регіональних адміністрацій і судів, які можуть у майбутньому опинитися у подібній ситуації. Поширення такої інформації, на думку Генерального директорату, доцільно доповнити листом, у якому пояснити значення рішень Європейського суду [8].

Також у доповненні до зазначеного, існує Проміжна резолюція ResDH(2004)14 КМ [2] якою констатовано, що необхідною умовою для запобігання випадкам порушення Конвенції Україною є: первинне навчання суддів та підвищення їхньої кваліфікації, включаючи тренінги з питань Конвенції; накладення ефективних санкцій на посадових і службових осіб, які будь-яким способом втручаються або роблять спробу втрутитися у розгляд справи судом тощо. Крім того, в українському законодавстві було зазначено в ст.16 Закону про питання відповідальності за вказані дії.

Проте, ще потрібно працювати в даному напрямку, з метою вирішення питання належної обізнаності суддів для вирішення такої болючої проблеми як застосування практики Європейського Суду.

Крім того, дотичним до питання обізнаності суддів є і належне доведення до їх відома рішень Європейського Суду. Публікування рішень в офіційних вісниках – це необхідна умова при виконанні кожного рішення Європейського суду з прав людини, у якому констатовано порушення державою-відповідачем положень Конвенції.

У Фінляндії, наприклад, хоч і досі йде багато дебатів в теоретичній площині про статус Конвенції, але в плані застосування судді призвичаїлися до Європейської конвенції. І в зв'язку з великим масивом прецедентного права (скажімо, у 2002 році було близько 800 остаточних рішень і понад 1000 рішень щодо прийнятності), урядом Фінляндії були виділені кошти на переклад рішень, створено спеціальну комп'ютерну базу даних і переклад останніх рішень у ній з'являється приблизно у тижневий термін [8].

Україна виконує дану умову згідно з положеннями ст.18 Закону. У даній статті 18 Закону зазначено процедуру використання рішень Суду та перекладів до них. Зокрема, зазначено, що в разі наявності розбіжностей між оригіналом та перекладом, то пріоритет буде мати оригінал, а також належне тлумачення такої розбіжності має бути підкріплено відповідною практикою Європейського суду. Переклад здійснює відповідний департамент Міністерства юстиції та скріплюється печаткою.

Найбільш повним і систематизованим джерелом судової практики Суду у перекладі українською мовою є щоквартальний журнал «Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі», який видається з 1999 року. Видавцем цього журналу є Український Центр Правничих Студій.

Крім того, рішення Суду англійською та французькою мовами (офіційними мовами Суду) можна знайти також на веб-сайті Суду (<http://www.echr.coe.int>). Переклади рішень Суду доступні і в деяких пошукових системах та на веб-сайті Міністерства юстиції України (<http://www.minjust.gov.ua>) і на веб-сайті Центру інформації та документації Ради Європи в Україні (<http://www.coe.kiev.ua>)».

Зрозуміло, що використання практики Суду може дозволити зменшити кількість скарг громадян до Суду, проте такі скарги все одно мають місце. А тому проблема виконання рішень Суду і досі залишається актуальною. Ми зупинимося на заходах, які вживає Україна для вирішення цієї проблеми, що знаходить своє відображення на законодавчому рівні.

Так, відповідно до статті 17 Закону України «Про виконавче провадження» [19] примусовому виконанню підлягають рішення Європейського Суду з прав людини з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про виконання рішень Європейського Суду з прав людини». Зазначені зміни до Закону України «Про виконавче провадження» внесені у зв'язку з прийняттям Закону України «Про виконання рішень Європейського Суду з прав людини».

Виконання рішень Суду, особливо тих, що потребують вирішення системних проблем, неможливе без активної участі органу законодавчої влади країни, зокрема здійснення ним ефективного парламентського контролю за виконанням рішень та застосуванням практики Суду. Про це наголошується у рішеннях Парламентської Асамблеї Ради Європи.

Так, у Резолюції № 1516 від 2 жовтня 2006 року Асамблея закликала національні парламенти запровадити спеціальні механізми та процедури для ефективного парламентського контролю за виконанням рішень Суду шляхом регулярного звітування відповідальних міністерств (п. 22.1.). Асамблея залишила за собою право вживати відповідні дії, зокрема застосувати Правило 8 свого Регламенту (тобто зупинити повноваження національної делегації), у разі постійного невиконання відповідною державою вимог, зазначених у рішенні Суду, або у разі, якщо національний парламент не чинитиме потрібного тиску на уряд для виконання рішення Суду (п. 22.7.) [20]

Як зазначається у Резолюції ПАРЄ - № 1787 від 26 січня 2011 року, відповідно до Декларації та Плану дій, прийнятих в Інтерлакені в лютому 2010 року [21], слід надати пріоритет повному та дієвому до-

триманню рішень Суду. Асамблея вважає, що повинен бути забезпечений регулярний та прискіпливий парламентський контроль за виконанням рішень Суду – як на європейському, так і національному рівнях, наприклад як у Великобританії та Нідерландах [22].

Діяльність парламенту із забезпечення належного виконання рішень Європейського суду з прав людини слід розглядати у ширшому контексті ролі парламенту в гарантуванні додержання прав людини. Так, у Резолюції ПАРЄ № 1823 від 23 червня 2011 року “Національні парламенти – гаранті прав людини в Європі” зазначено, що держави-члени Ради Європи є відповідальними за ефективну реалізацію міжнародних норм щодо прав людини, під якими вони підписалися, зокрема Європейської конвенції про права людини. Цей обов’язок стосується всіх державних органів – органів виконавчої, судової та законодавчої влади [23].

Це також впливає зі статті 1 Європейської конвенції, відповідно до якої обов’язок гарантувати кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в Конвенції, покладається на сторони Конвенції, тобто органи публічної влади держав-сторін Конвенції [1].

У такій ситуації виникла необхідність внесення відповідних змін до законодавства України.

Так, у Верховній Раді України зареєстровано проект «Закону про внесення змін до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (щодо вдосконалення процедури виконання рішень та пропозицій Європейського суду з прав людини)» (реєстр. № 3075 від 13.08.2013).

Законопроект вперше передбачає персональну відповідальність за незаконні дії або бездіяльність посадових осіб, що призвели до подачі заяви до Європейського Суду та за результатами розгляду якої Судом було постановлено Рішення на користь заявника. Крім того, з метою попередження завдання шкоди іміджу України, у проекті Закону пропонується покласти витрати пов’язані з виконанням рішення Суду,

на вказаних посадових осіб та позбавити їх права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, оскільки вони не спроможні захищати і відстоювати права людини та не порушувати їх.

Також законопроект передбачена підготовка та подання Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду Верховній Раді України пропозицій для врахування у подальшій роботі під час підготовки законопроектів. Вважаємо, що у разі прийняття, така норма законопроекту дозволить приймати оперативні дії із вдосконалення національного законодавства, спрямовані на зменшення підстав для порушень прав та основоположних свобод людини.

Фактично, це буде ефективним виконанням ст. 41 Конвенції [1] в частині зобов’язання держави-відповідача вжиття заходів з метою запобігання виникненню подібних порушень у майбутньому. Вищезазначена норма також відповідає документам Комітету Міністрів Ради Європи, зокрема:

- Рекомендації Rec(2004)5 [24] щодо перевірки законопроектів, існуючих законів та адміністративної практики на відповідність стандартам, викладеним в Європейській конвенції з прав людини;

- Рекомендації Rec(2004)6 [25] щодо вдосконалення національних засобів юридичного захисту;

- Резолюції Res(2004)3 [26] щодо рішень, які розкривають системну проблему, що лежить в основі порушення.

Висновки

Отже, ми приходимо до висновку, що в Україні створені всі умови для ознайомлення з рішеннями та практикою Європейського суду. Проблемним залишається використання цієї практики українськими суддями як джерела права. На законодавчому рівні вжито усіх заходів, будемо мати надію, що органи судової влади будуть скоординовано підходити до застосування практики Європейського Суду, а вищі судові інстанції покладуть тому приклад.

Проте не лише органи судової влади, але й інші органи влади мають працюва-

ти над вирішенням проблем виконання рішень та застосування практики Суду. Так, Верховна Рада України також повинна відігравати важливу роль у питаннях виконання рішень Європейського суду з прав людини та, особливо, щодо усунення системних проблем, які призводять до порушення гарантованих Конвенцією прав і свобод. Лише законодавчими рішеннями можуть бути запроваджені ефективні механізми юридичного захисту порушених прав і свобод відповідно до статті 13 Конвенції та створено умови для попередження ситуації подання скарг до Європейського суду.

Адже нам необхідно виходити з того, що Європейський суд є лише допоміжним інструментом та гарантією виконання Європейської конвенції. Тому якщо ефективно дотримуються її положення, то зникають умови для оскарження порушених прав і свобод людини в Європейському суді. Україна послідовно йде на досягнення цієї мети, проте цей шлях не простий і вимагає ще достатніх зусиль та роботи у цьому напрямі.

Література

1. Конвенція про захист прав людини та основних свобод із поправками, внесеними відповідно до положень Протоколу № 11 // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 1999. – Вип. 2. – С. 15-32.
2. Проміжна Резолюція СМ/ResDH(2008) Комітету Міністрів Ради Європи щодо Виконання рішень Європейського суду з прав людини в 232 справах проти України щодо невиконання або тривалого виконання рішень національних судів, винесених проти держави та підпорядкованих їй суб'єктів, а також щодо відсутності ефективного засобу юридичного захисту.
3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» // ВВР. – 1997. – №40. – Ст. 263.
4. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» // ВВР. – 2006. – № 30.
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підстав перегляду судових рішень» від 11 лютого 2010 року N 1876-VI
6. Постанова Кабінету Міністрів України „Про заходи щодо реалізації Закону України „Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 31 травня 2006 р. № 784.
7. G.Ress, «The effects of judgments and decisions in domestic law», The European system for the protection of human rights, McDonalds, R. St. J. Matscher, F., Petzold, H., 2004, Dordrecht, Boston, Martinus Nijhoff, 2004. – 51 p.
8. Проблеми реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні / За ред.. Оніщенко Н.М., Зайчук О.В. – К.: Юридична думка, 2007. – С.46.
9. Шевчук С.В. Судовий прецедент у діяльності Європейського Суду з прав людини та його вплив на правову систему України // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2007. – №5(67). – С.114-115.
10. Паліюк В. Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод. – Київ, 2004.
11. Проблеми реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні / За ред.. Оніщенко Н.М., Зайчук О.В. – К.: Юридична думка, 2007. – С.265.
12. Рішення Конституційного Суду України від 11 березня 2010 року - № 8-рп/2010
13. Ухвала Конституційного Суду України про припинення конституційного провадження у справі про обчислення строку тримання під вартою від 10 вересня 2003 р. за № 3-уп/2003.
14. Інформаційний лист Вищого Господарського суду від 24 липня 2008 року - № 01-8/451
15. Case of S. A. Dangeville v. France. Judgement of the European Court of human rights of 16 July 2002 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-60432>
16. Інтерв'ю судді Європейського суду з прав людини Шевчука С.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tvi.ua/new/2013/01/16/shevchuk_95_rishen_yaki_

pryynyati_ yevropoyu_schodo_ukrayiny_ne_vykonani

17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.novostimira.com.ua/novyny_30989.html

18. Case of Sovtransavto Holding v. Ukraine. Judgement of the European Court of human rights of 06 November 2002 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-60634>

19. Закон України «Про виконавче провадження» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.

20. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta06/ERES1516.htm>.

21. [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.eda.admin.ch/etc/medialib/downloads/edazen/topics/europa/euroc.Par.0133.File.tmp/final_en.pdf.

22. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/ERES1787.htm>.

23. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/ERES1823.htm>.

SUMMARY

This article analyzes the main problems of implementation of decisions and application practice of the European Court of Human Rights in Ukraine. Special attention is given to mechanisms to resolve these issues and their implementation.

24. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо перевірки законопроектів, існуючих законів та адміністративної практики на відповідність стандартам, викладеним в Європейській конвенції з прав людини від 12.05.2004 № Rec(2004)5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_574

25. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Щодо вдосконалення національних засобів правового захисту» від 12.05.2004 № Rec(2004)6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_718

26. Резолюція Комітету міністрів щодо рішень, які розкривають системну проблему, що лежить в основі порушення Res(2004)3 від 12 травня 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO1185.html